

2025

Gebroeders Van Lymborch Jaar

AANVRAAG PROJECTSUBSIDIE
VERLEDEN BELEEFD T.B.V.
PROJECTLEIDER GVL JAAR

Project

Naam

Projectleider Gebroeders van Lymborch jaar 2025

Het totaalproject behelst verschillende deelprojecten, en dit deelproject is specifiek gericht op de overkoepelende projectorganisatie die nodig is om de diverse deelprojecten binnen het totaal vorm te kunnen geven.

Korte omschrijving

In 2025 zetten we in Nijmegen de middeleeuwse gebroeders Van Lymborch in de spotlight. In Chantilly is in dat jaar een unieke tentoonstelling te zien met kunst van de gebroeders Van Lymborch die normaal opgesloten zit in de kluis. Kunst die weliswaar is gemaakt aan de Franse en Bourgondische hoven, maar door deze drie broers uit Nijmegen. Broers die beschouwd kunnen worden als de grondleggers van de Nederlandse schilderkunst.

Tijdens het Gebroeders van Lymborch Jaar laten we zien dat Nijmegen de bakermat is van de Nederlandse schilderkunst en leggen we een verbinding met de activiteiten in Chantilly in Frankrijk. Het programma zal bestaan uit een aantal losse activiteiten en een aantal doorlopende activiteiten; zichtbaarheid van de kunst van de gebroeders in de stad en op de regionale en nationale televisie; een speciale gebroeders Van Lymborch reis, een kunstwedstrijd, een participatieproject en afsluitend een symposium. 2025 wordt het jaar van de gebroeders Van Lymborch.

Aanvrager

Gebroeders van Lymborch Huis (of Stichting Maelwael Van Lymborch)

Partner

Het project wordt uitgevoerd door de Stichting Maelwael Van Lymborch / Gebroeders Van Lymborch Huis en de Stichting Maelwael Van Lymborch Studies. Hierbij zoeken we voor de verschillende deelprojecten de verbinding op met diverse samenwerkingspartners in het erfgoedveld en daarbuiten. Verderop in dit plan lichten we de diverse partners toe.

Looptijd

Juni 2024- december 2025

De bakermat van de Nederlandse schilderkunst ligt aan de Burchtstraat in Nijmegen.

Aanvraag

Stichting Maelwael Van Lymborch vraagt binnen de regeling Verleden Beleefd specifiek aan op het onderdeel projectorganisatie binnen het grotere projectplan voor het te organiseren Gebroeders van Lymborch jaar 2025. In 2024 zullen er voorbereidende werkzaamheden moeten worden verricht om het Gebroeders van Lymborch jaar 2025 te organiseren. Er moeten contacten worden gelegd, afspraken gemaakt met de samenwerkende partners, fondsen worden geworven. Voor het Gebroeders van Lymborch jaar wil de Stichting daarom een projectleider aanstellen (op zzp basis) voor een aantal uren per week die zowel de voorbereidende werkzaamheden in 2024 alsook de coördinatie en projectleiding van het Gebroeders van Lymborch jaar op zich neemt. Naast een projectleider willen we een assistent projectcoördinator betrekken in de vorm van een stage opdracht of leertraject. De Stichting Maelwael Van Lymborch vraagt voor 2024 en 2025 een projectsubsidie aan voor projectleider Gebroeders van Lymborch jaar 2024-2025 in het kader van de deelregeling projectsubsidies en meerjarige programma's binnen de subsidieregeling Verleden Beleefd, namelijk: €30.000,- voor 2024 en €30.000,- voor 2025.

Inleiding

'Het is eenvoudiger om de Paus te ontmoeten of de Amerikaanse president te spreken, dan de Très Riches Heures aan te raken', zo merkte een kunsthistoricus ooit op.

De Stichting Maelwael Van Lymborch bestaat sinds 2003. Zij is ontstaan uit een groep vrijwilligers en ook nu, 20 jaar later, zijn vrijwilligers de kern van de organisatie. De stichting heeft als doel met haar activiteiten de bekendheid van het werk van de kunstenaarsfamilie Maelwael Van Lymborch te vergroten. Immers, het merendeel van hun werk ligt opgeborgen in een kluis in het Musée Condé in Chantilly (Frankrijk) en in het Metropolitan Museum of Art in New York en is voor het grote publiek nauwelijks toegankelijk.

Slechts een enkeling krijgt normaliter de kans om de Très Riches Heures te zien, maar in 2025 wordt een aantal bladen tentoongesteld in het Musée Condé in Chantilly. © Agnès Renoult Communication – cliché Mathilde Joerger.

Om dit werk toch te kunnen tonen besloot een groep vrijwilligers om een stichting op te richten: de Stichting Maelwael Van Lymborch. Vanstichting organiseerde in samenwerking met het Valkhof Museum een expositie rondom de Belles Heures van de gebroeders Van Lymborch. Na afloop van de blockbuster tentoonstelling startte de stichting het Gebroeders van Lymborch festival op. Om daarmee de hernieuwde aandacht levend te houden.

Het Gebroeders Van Lymborch Festival groeide snel uit tot een van de grootste middeleeuwse festivals van Nederland. In die hoedanigheid heeft zij een enorme impuls gegeven aan de kennis van en de aandacht voor deze kunstenaarsfamilie. Het werd een spektakelstuk, waarin evenwel de kunst voor het publiek een minder evidente rol kreeg. De stichting ontwikkelde daarom de wens om jaarrond meer zichtbaar en actief te zijn, een breder publiek kennis te laten maken met deze bijzondere middeleeuwse kunst en dit tot een inspiratiebron te maken voor meer doelgroepen dan de toevallige festivalbezoeker.

Daarom opende de stichting in 2019 het Gebroeders van Lymborch Huis op de plek van het enige tastbare Nijmeegse erfgoed dat nog herinnert aan de familie Maelwael Van Lymborch: de 14e-eeuwse kelders van hun atelier aan de Burchtstraat 63 en 65. Het Gebroeders van Lymborch Huis is sindsdien een informatiecentrum en informeel museum (we zijn nog niet aangesloten bij de museumvereniging), en een vertrekpunt voor culturele activiteiten geïnspireerd op het leven, het werk en de tijd van de gebroeders Van Lymborch. Het Gebroeders van Lymborch Huis biedt ruimte aan een vaste tentoonstelling, met name bestaande uit replica's en de oorspronkelijke middeleeuwse kelder, en daarnaast wisselende exposities en lezingen.

De insteek is om de diverse activiteiten van de stichting op elkaar aan te laten sluiten. De gedachte is dat het Gebroeders van Lymborch Huis een permanente plek in de stad is waar het publiek het hele jaar door kennis kan maken met het werk van de gebroeders Van Lymborch. Sterker nog het Gebroeders van Lymborch Huis is de enige plek ter wereld waar permanent aandacht is voor hun bijzondere werk. In de jaren die achter ons liggen wist het Gebroeders Van Lymborch Huis zich duidelijk te positioneren binnen Nijmegen en het erfgoedveld en eigen inkomsten uit omzet en sponsoring te verruimen.

Het huis is begonnen als bottom-up initiatief, en heeft zijn plek als erfgoedhuis in de stad verworven. In de komende jaren willen we dit uitbouwen en het huis enerzijds nog beter toegankelijk maken voor divers publiek en anderzijds op de gebroeders Van Lymborch op de kaart zetten als de grondleggers van de Nederlandse schilderkunst.

Aanleiding

Van alle middeleeuwse getijdenboeken is de Très Riches Heures de Jean de France, duc de Berry ongetwijfeld het bekendst. Om verschillende redenen; de intrinsieke kwaliteiten, de cultstatus van exclusiviteit die gecreëerd is door de adellijke bezitters en de Institut de France en de opvallende reproductiegeschiedenis van het manuscript die daarmee samenhangt. De weinigen die het manuscript met eigen ogen hebben gezien, zijn zonder uitzondering betoverd door de originele kleuren. De gebroeders van Lymborch maakten veelvuldig gebruik van goud en gebruikten ook vaak pulver van edelstenen of halfedelstenen als pigment. In het vrijwel eeuwige duister waarin ze zijn bewaard, hebben de kleuren weinig van hun oorspronkelijke kracht verloren.

De verschillen tussen de beide getijdenboeken zijn groot. De traditionele wijnranken in de marge van de Belles Heures zijn vervangen door gevarieerde en uitgewerkte motieven, de kalender bestaat niet meer uit kleine emblemen, maar uit bijna pagina vullende afbeeldingen. De keuze van de onderwerpen in

de Très Riches Heures is gewaagd en innovatief. De schilderingen zijn eleganter en evenwichtiger, er is een betere samenhang tussen de kleuren en met name de landschappen zijn uitermate volwassen. De Très Riches Heures wordt vaak gezien als het begin van de Europese landschapskunst.

Alles bij elkaar vormen de ruim honderd schilderingen die de gebroeders Van Lymborch maakten voor dit getijdenboek het absolute hoogtepunt van de Europese schilderkunst uit de eerste kwart van de vijftiende eeuw.

De Très Riches Heures werd door anderen voltooid en kwam via verschillende omzwervingen in de 19e eeuw in handen van de hertog van Aumale. Hij creëerde met opzet een cultus van mysterie en exclusiviteit rond het manuscript. Een uitnodiging om de Très Riches Heures te bekijken werd ervaren als een bevestiging van iemands status als lid van de hoogste elite.

Het manuscript werd ondergebracht in het door de hertog bewoonde kasteel van Chantilly. Een paar jaar later liet hij het kasteel met alles erin na aan de Franse staat, op voorwaarde dat de integriteit van de collectie niet zou worden verstoord. Met andere woorden; de Très Riches Heures mag onder geen beding het kasteel verlaten. De nieuwe eigenaar van het manuscript werd het machtige Institut de France. Na de dood van de hertog werd de verzameling opengesteld voor het publiek onder de naam Musée Condé. Het is na het Louvre en het Musée d'Orsay het belangrijkste kunstmuseum van Frankrijk.

Vanaf het begin was de Très Riches Heures het pronkstuk, maar doordat het een gebonden boek betrof, kregen museumbezoekers noodgedwongen steeds maar twee folio's te zien. Verso en recto. Dit droeg bij aan de mythevorming en groeiende cultstatus van het meesterwerk.

Hoewel de miniaturen van de gebroeders vanwege hun kwetsbaarheid in de afgelopen eeuw niet of maar uiterst beperkt werden tentoongesteld, is het afgelopen twee decennia wel mogelijk geweest – met name de bladen uit de Belles Heures – te bewonderen op exposities in Parijs, Nijmegen, New York, Los Angeles en Amsterdam. De vondst van een groot paneel van de hand van Johan Maelwael, dat in 2012 voor 7,8 miljoen werd aangekocht door het Louvre, versterkte de aandacht. Daar is een in 2013 ontdekt gebedenboekje met dertig tekeningen bijgekomen, dat door een enkele kunsthistoricus wordt toegeschreven aan Paul van Lymborch en eveneens miljoenen waard is. Het Rijksmuseum presenteerde in 2017 voor het eerste een expositie geheel gewijd aan het oeuvre van Johan Maelwael, waarbij deze werd voorgesteld als eerste schilder van Nederland. In 2019 opende museum Gebroeders van Lymborch Huis in Nijmegen haar deuren op de plek van het oorspronkelijke atelier- woonhuis van de familie Maelwael- Van- Lymborch.

Tegenwoordig zijn onderzoekers van over de hele wereld met hun oeuvre bezig. Wetenschappers publiceren hun nieuwste resultaten van onderzoek in de internationale Maelwael- Van- Lymborch Studies. De publieke belangstelling en waardering voor het werk van deze schilderfamilie is groeiende. Dit komt mede doordat een groot deel van het werk van de gebroeders Van Lymborch en Maelwael algemeen toegankelijk is geworden. Zo hebben diverse instellingen en particulieren bijna hun hele oeuvre gedigitaliseerd en toegankelijk gemaakt.

Steeds meer kunsthistorici en liefhebbers scharen de gebroeders van Lymborch onder de belangrijkste en meest vernieuwende schilders uit de westerse traditie. De bestsellerauteur en mediëvist Umberto Eco beschouwde hun werk als belangrijkste inspiratiebron voor zijn oeuvre en essentieel voor het begrijpen van de middeleeuwen. Eco verwoorde zijn fascinatie voor hun werk als volgt:

> **Het werk van de gebroeders Van Lymborch vormt een soort filmdocumentaire die ons het leven in een tijdperk laat zien. Maar geen film heeft ooit de levensechtheid, de luister en de ontroerende schoonheid van deze taferelen kunnen evenaren**

De toegankelijkheid van de digitale producties is uiteraard van belang maar kunnen niet de sensatie van de originelen vervangen.

Er zijn tot nu toe twee openbare tentoonstellingen geweest waar een breder publiek het manuscript kon bekijken: in 1956, toen Umberto Eco tot de bewonderende bezoekers behoorde, en in 2004. In dat jaar werd 'De Mona Lisa onder de manuscripten', zoals Musée Condé in Chantilly het zelf noemt, in een streng bewaakte kapel achter dik glas opgesteld. Iedere week sloeg een medewerker onder streng toezicht van beveiligers een bladzijde om; zo duurde het bekijken van de gehele Rijke Uren inderdaad maandenlang. Van juni tot oktober 2025 zal in het museum een grote expositie rondom het manuscript worden opengesteld. De bladen uit de drie eerste katernen die voor het eerst uitgebonden zijn, waaronder alle kalender-bladen, aangevuld met een enkele opengeslagen bladzijde met miniatuur in het niet uitgebonden deel (wekelijks omgeslagen), zullen dan getoond worden.

De in 2022 aangestelde, ambitieuze directeur Mathieu Deldicque laat het boek met zijn 206 folios dit jaar (2024) aan een materiaal-technisch onderzoek onderwerpen. Dat maakt de aangekondigde expositie extra bijzonder. Met een dergelijk onderzoek worden letterlijk nieuwe lagen ontdekt en zal het manuscript eeuwenlange geheimen prijsgeven. Naar verwachting zal dat niets minder dan sensationele ontdekkingen opleveren, waar we reikhalzend naar uitkijken. Omdat ook bladen te zien zullen zijn van de Belles Heures uit het Metropolitan Museum of Art in New York en losse bladen die de gebroeders in opdracht van hertog Jan van Berry hebben vervaardigd, zal het de belangrijkste expositie over de Nijmeegse gebroeders Van Lymborch ooit worden. Een toptentoonstelling. Pieter Roelofs, hoofd beeldende kunst van het Rijksmuseum en lid van de tentoonstellings-commissie bestempelt het al als 'het event van de eeuw'. Het is volgens André Stufkens, voorzitter van de Stichting Maelwael Van Lymborch Studies, de meest unieke kans om de relatie tussen Nijmegen, Gelre en Frankrijk optimaal onder de aandacht te brengen. Een eenmalig feest, want in november 2025 wordt het beroemdste manuscript weer ingebonden.

Daarom zal 2025 in de stad Nijmegen uitgeroepen worden tot Gebroeders Van Lymborch Jaar. Deze unieke gebeurtenis, die weliswaar in Frankrijk plaatsvindt mag niet geruisloos aan de geboorteplaats van de gebroeders voorbijgaan. Daarom heeft de Stichting Maelwael van Lymborch en het Gebroeders Van Lymborch Huis besloten om 2025 tot het gebroeders Van Lymborch jaar uit te roepen. Door middel van diverse activiteiten willen we deze bijzondere gebeurtenis aangrijpen om deze wereldberoemde schildersfamilie in Nijmegen en de rest van Nederland onder de aandacht brengen. Het is de kans om in Nederland en de Frankrijk de Nijmeegse afkomst van de gebroeders onder de aandacht te brengen; als men in het buitenland zegt dat het topkunst is wordt de Nederlander nieuwsgierig.

Opzet Gebroeders Van Lymborch Jaar

Aankomend jaar, 2024 gebruiken we als voorbereidingsjaar waarin we fondsen gaan werven, activiteiten gaan verfijnen, contacten gaan leggen en waarin Mathieu Deldicque, directeur van het Musée Condé en Pieter Roelofs, hoofd beeldende kunst van het Rijksmuseum een bezoek zullen brengen aan Nijmegen en de diverse locaties die verband houden met het Gebroeders Van Lymborch jaar, waaronder het Gebroeders Van Lymborch Huis, de Stevenskerk en de locatie van de studieconferentie.

In het najaar van 2024 zal Bart van Loo, groot fan en pleitbezorger van de gebroeders Van Lymborch en schrijver van de bestseller De Bourgondiërs met zijn promotietour voor zijn reisboek Stoute Schoenen naar de Stevenskerk komen.

In 2025 zullen er allerhande activiteiten georganiseerd worden ter ere van de gebroeders van Lymborch en de tentoonstelling in het Musée Condé. De activiteiten vinden grotendeels plaats in Nijmegen en hebben als doel om de bekendheid van de gebroeders in eigen stad en land te vergroten en hun prachtige, verfijnde kunst onder de aandacht te brengen.

We willen Nijmegen in 2025 onderdompelen in het Gebroeders van Lymborch thema. Het programma zal bestaan uit een aantal losse activiteiten en een aantal doorlopende activiteiten; zichtbaarheid van de kunst van de gebroeders in de stad; een speciale gebroeders Van Lymborch reis, een kunstwedstrijd, een participatieproject, een overweldigende video experience en afsluitend een symposium. 2025 wordt het jaar van de gebroeders van Lymborch.

Activiteiten

Opening

De opening van het speciale gebroeders Van Lymborch jaar zal in januari plaatsvinden in de Stevenskerk. Hiervoor zullen als sprekers Mathieu Deldicque, directeur van het Musée Condé, Pieter Roelofs, hoofd beeldende kunst van het Rijksmuseum en Bart van Loo, bestsellerauteur worden uitgenodigd. De opening zal verder worden opgeluisterd met muziek en lichtprojecties van de kunst van de gebroeders van Lymborch. Deze officiële opening dient tevens als de jaarlijkse Aproche oftewel nieuwjaarsbijeenkomst, waarbij de Stichting Maelwael van Lymborch naast de gemeente al zijn donateurs, vrienden en sponsors bedankt. Dit project wordt ondersteund en inhoudelijk begeleid door de stichting Maelwael van Lymborch Studies en het Rijksmuseum.

Op straat

In januari en februari zal de Burchtstraat in Nijmegen worden versierd met speciale Gebroeders van Lymborch vaandels en zal het Nijmeegse carnaval tevens in het teken staan van de middeleeuwse broers. Hiervoor zullen we samenwerking zoeken met het centrummanagement van de Nijmeegse binnenstad als ook met de diverse carnavalsverenigingen. Dit project wordt ondersteund en inhoudelijk begeleid door Into Nijmegen en de Nijmeegse carnavalsorganisatie

De nieuwe Maelwael Van Lymborch

Tussen januari en augustus willen we in het kader van de schilderkunst van de gebroeders de wedstrijd 'De nieuwe Maelwael Van Lymborch' uitzeeen. In deze wedstrijd gaan we op zoek naar nieuw talent in de stijl van de Maelwael Van Lymborchs. Het werk hoeft niet louter en alleen uit schilderkunst te bestaan; alles is geoorloofd. Zo was de moeder van de gebroeders Van Lymborch, Mette Maelwael een niet onverdienstelijk borduurster en werkte vader Arnoldus van Lymborch als beeldensnijder. Borduurwerk vormde samen met de tapijtweefkunst een van de duurste en belangrijkste ambachten, vergelijkbaar met het bewerken van edelstenen en edelmetaal zoals goud en zilver.

Moderne kunst geïnspireerd op de kleding uit de werken van de gebroeders Van Lymborch

Schilderen stond in die tijd in lager aanzien. De leden van de kunstenaarsfamilie Maelwael Van Lymborch waren dan ook ambachtslieden en geen kunstenaars in de moderne zin van het woord want dat begrip bestond nog niet. Zij beoefenden diverse disciplines en deden dat gezamenlijk, als multitalenten van het familiebedrijf. Geen enkel kunstwerk van de Maelwael Van Lymborchs is door hen ondertekend, want zij beschouwden zich niet als individuele kunstenaars. Bovendien konden zij zich niet alleen op schilderen concentreren. Johan Maelwael moest met regelmaat opdraven om toernooien aan te kleden, exorbitante bruiloften te versieren, harnassen te maken en decoreren of gordijnstoffen te ontwerpen.

Deze wedstrijd willen we organiseren door een open call uit te zetten in samenwerking met Cultuurhuis De Lindenberg in Nijmegen, het UNIT Atelier in Nijmegen, De Gelderlander, Kunstorganisatie Wintertuin, het Besiendershuis, the Big Draw, de Kunstnacht, wijkcentra en scholen. Iedereen die zich geroepen voelt mag een kunstwerk geïnspireerd op/door de Maelwael Van Lymborchs maken en insturen waarbij een vakkundige jury een winnaar zal kiezen. Uit de ingezonden werken zal er een expositie worden samengesteld met een prominente plaats voor het winnende kunstwerk. De locatie voor deze expositie zouden de Stevenskerk en het Huis voor de Nijmeegse Geschiedenis kunnen zijn. Maar ook het Museum Valkhof is een potentiële locatie.

Immersive experience

In juni opent de expositie in Musée Condé in Chantilly en wil het Gebroeders van Lymborch Huis in dezelfde maand op locatie in Nijmegen (hierbij denken we aan de Stevenskerk) een meeslepende audiovisuele experience openen waarin het publiek op spectaculaire wijze wordt meegevoerd in het werk en het verhaal van de gebroeders Van Lymborch. De experience zal bestaan uit videoprojecties en videomapping van geanimeerde afbeeldingen van de Van Lymborchs in combinatie met lichteffecten, muziek, geluidseffecten en voice-over. Door middel van (holografische) projecties komen figuren uit de oude schilderingen tot leven en duiken we in de tijd van de Maelwael Van Lymborchs. We gaan hiervoor samenwerken met de motion design afdeling van studio ShoSho. ShoSho weet als geen ander het verleden tot leven te brengen. Ze zijn nieuwsgierig naar contrasten, maar

zoeken ook parallellen met onze eigen tijd. Door historische afbeeldingen te combineren met nieuwe eigentijdse visuals, maakt ShoSho aansprekende verhalen die bezoekers raken. De keuze voor de locatie hangt af van het type belevenis wat we de bezoekers willen geven en wat financieel de mogelijkheden zullen gaan zijn.

De Stevenskerk vormt een perfect decor voor de prachtige afbeeldingen van de gebroeders Van Lymborch. Het is niet onwaarschijnlijk dat hier ooit ook kunst van de familie Maelwael Van Lymborch te zien moet zijn geweest. Deze foto laat een klein voorbeeld zien van hoe met video en animatie de kunst tot leven kan komen in deze prachtige setting.

De experience zal gaan plaatsvinden in de Stevenskerk, dit is de ultieme plek vanwege de uitstraling die een kerk met zich meebrengt, de gemakkelijke toegang en de combinatie die is te maken met de reconstructie van de Mozesput, waarbij de bezoekers vanuit de immersive experience gelijk door kunnen naar het zien herrijzen van een van de geweldige kunstwerken van de familie Maelwael Van Lymborch in het heden (zie ook volgende sectie). Op deze manier kun je de bezoeker een volwaardige belevenis bieden. Door voor deze immersive experience samen te werken met deze locatie kunnen we het verhaal van de gebroeders Van Lymborch nog uitgebreider en aansprekender vertellen aan een nog breder publiek en goed inbedden in de stad. Ook voor citymarketing biedt deze activiteit aanknopingspunten voor bijvoorbeeld een Gebroeders van Lymborch stadswandeling waarin het Gebroeders van Lymborch Huis en de Stevenstoren de centrale as vormen.

Reconstructie Mozesput

Een ambitieus partcipatieproject in deze periode betreft het herscheppen van de beroemde Mozesput, waar Johan Maelwael, oom en leermeester van de gebroeders Van Lymborch, een belangrijk aandeel in had.De Mozesput verrees tussen 1394 en 1406 op het terrein van het kartuizerklooster Champmol, net buiten de Bourgondische hoofdstad Dijon. Dit klooster werd in 1377 gesticht door Filips de Stoute, de ambitieuze hertog van Bourgondië die hard op weg was Frankrijks machtigste man te worden. Filips wilde dat het klooster de grafkerk van zijn dynastie zou omvatten als tegenhanger van de koninklijke grafkerk in Saint-Denis. Om het provinciale Dijon koninklijk cachet te geven ronselde hij de beste vaklui en kunstenaars van Noordwest-Europa. De in Haarlem geboren beeldhouwer Claes Sluter werkte vanaf 1385 tot zijn dood in 1406 voor de hertog. Hij werd opgevolgd door zijn neef Claes van Werve uit Hattem. Van oom en neef is in Dijon en belangrijke musea elders

nog veel werk te zien, hoewel nog veel meer verloren is gegaan tijdens de Franse Revolutie. Zowel Sluter als Van Werve hadden een vernieuwende invloed. Hierin gingen zij veel verder dan hun tijdgenoten. Het beeldhouwwerk van Sluter en Van Werve was in de ogen van de late Middeleeuwer niet af zonder de veelkleurige beschildering door Johan Maelwael. Dit zogenoemde polychromeren van beeldhouw -en beeldsnijwerk was regel in de internationale gotiek. In de loop der eeuwen is met de pigmenten zelf ook de waardering voor beschilderde beelden grotendeels verdwenen. Tijdens de vervaardiging van het oorspronkelijk zeven meter hoge beeld, inclusief het later verdwenen vergulde Grote Kruis, was de polychromie van Maelwael leidend.

Ter ere van het Gebroeders van Lymborch Jaar willen we de Mozesput opnieuw laten herrijzen, ditmaal voorzien van polychromie. De wens is om een 3D print van de Mozesput te laten vervaardigen met het Grote Kruis van in totaal 7 meter hoog. Hiervoor zullen we samenwerking zoeken met de Municipalité van Dijon en het Musée des Beaux-Arts en het Louvre om een 3D scan te maken van het origineel dat vervolgens geprint kan worden. De authentieke polychromie zal worden begeleid door Restauratie Atelier Limburg (SRAL Maastricht) en aangebracht door kunstenaars, restauratoren in opleiding en andere culturele professionals die zich hiervoor kunnen aanmelden. Zo zien we real-life wat de kracht van polychromie is en leren zowel kunstenaars als toeschouwers meer over de schilderkunst in de tijd van de gebroeders Van Lymborch. De samenwerking met het SRAL is voor deze activiteit van belang omdat we willen voorkomen dat de uitstraling van de ‘nieuwe’ Mozesput kitsch zal overkomen. Een reëel risico bij het aanbrengen van polychromie. De wens is om deze ‘nieuwe’ Mozesput tijdens de loop van het project een plaats te geven in de Stevenskerk waar ook de polychromie zal plaatsvinden en die toegankelijk is voor het publiek om te komen kijken en vragen te stellen. We zijn in overleg met de Stevenskerk en de gemeente om de replica vervolgens als permanente publiekstrekker in de Stevenskerk te laten staan. De herrijzenis van de Mozesput leent zich ook voor speciale bezoeklessen vanuit het onderwijs. Omdat het een groot en omvangrijk project betreft binnen het Gebroeders van Lymborch jaar, hopen we met deze reconstructie de nodige aandacht van diverse media te trekken. Dit project wordt gerealiseerd in samenwerking met SRAL Maastricht, Rijksmuseum, MVL Studies, de Stevenskerk, en de gemeente Nijmegen. Er is een uitgebreid plan opgesteld met betrekking tot deze activiteit binnen het Gebroeders van Lymborch jaar.

Festival

Na de opening in zowel Frankrijk als in Nijmegen willen we op 30 en 31 augustus 2025 een Gebroeders van Lymborch Festival organiseren. Dit festival zal in vorm en uitvoering anders zijn dan de voorgaande edities van het Gebroeders van Lymborch Festival waarbij de nadruk lag op ambachten in het Valkhofpark. Dit keer zal het festival meer modulair zijn van opzet en zich afspelen in de Nijmeegse binnenstad tussen het Gebroeders Van Lymborch Huis en de Stevenskerk met een schilderijenoptocht door de stad. De reenactors zullen op verschillende locaties in de stad hun opwachting maken en de voorbijgangers meenemen in de leefwereld van de familie Maelwael Van Lymborch. Daarnaast zetten we verhaal, theater en spel in om de middeleeuwen weer tot leven te wekken. Hierbij zetten we actief in op de samenwerking met hedendaagse cultuurmakers, om zo ook de verbinding met de huidige stad te leggen. In de Stevenskerk organiseren we een theater met tableux vivants. De gebroeders Van Lymborch gaan hier zelf aan de slag, en bouwen voor de ogen van de bezoekers hun afbeeldingen – met re-enactors in de kleding die we kennen uit de Très Riches Heures – op. Sinds 2005 bouwt de stichting Maelwael Van Lymborch aan een collectie authentiek gereconstrueerde kostuums naar de realistisch afgebeelde boeren, burgers en edelen in het werk van de

gebroeders Van Lymborch. Inmiddels bezit de stichting zo'n 300 kostuums waarmee re-enactors de wereld rond 1400 op een zeer hoogstaand niveau laten herleven.
Aan de stichting Maelwael van Lymborch is eentrouwe, grote groep re-enactors verbonden die altijd actef hebben deelgenomen aan het festival in oude stijl. Deze levende geschiedenis groep is nauw betrokken bij het kledingatelier en de diverse rekwisieten die worden ingezet tijdens optredens en kent een hoge standaard en heeft een goede reputatie met betrekking tot historische authenticiteit. De Stichting Maelwael van Lymborch vindt participatie en betrokkenheid van jongeren belangrijk en geeft deze groep graag een actieve stem in zijn activiteiten. Dit doen we door de inzet van levende geschiedenis, maar ook door jongeren te betrekken in onze wisseltentoonstellingen, wetenschappelijk onderzoek, bij pr en communicatie en als actief vrijwilliger in het Gebroeders van Lymborch Huis. Door specifieke keuzes te maken in de programmering en de samenwerking met jongeren aan te gaan, hopen we jongeren te interesseren voor geschiedenis en erfgoed op een manier die bij hen past.

Op reis

Van juni tot en met oktober is de tentoonstelling van het werk van de Gebroeders van Lymborch te zien in Musée Condé in Chantilly. Speciaal voor deze gelegenheid gaat het Gebroeders van Lymborch Huis in samenwerking met de duurzame reisorganisatie Fair2Travel busreizen organiseren naar Frankrijk waarbij de diverse plekken worden aangedaan waar de gebroeders hebben geleefd en gewekt, uitmondend in een bezoek aan de tentoonstelling in het Musée Condée. Een Tour de France door de wereld van Johan Maelwael en de gebroeders Van Lymborch.

De bedoeling is om een 8-daagse busreis te organiseren die vertrekt vanuit Nijmegen om vervolgens vanaf Dijon en Bourges naar eindbestemming Parijs te reizen. Naast een 8-daagse verdiepende reis willen we ook een dagtocht of weekendtrip aanbieden voor mensen die alleen naar de tentoonstelling willen en/of een 8-daagse reis te duur vinden.

Tentoonstelling Ver & Nabij

In aanvulling op de activiteiten die we al samen met de Stevenskerk organiseren, willen we in de Stevenskerk een tentoonstelling organiseren waarin de invloed van het Oosten en het Zuiden in het werk van de Maelwael Van Lymborchs centraal staat. Wie de gebroeders van Lymborch zegt, zegt blauw. Het zeldzaam kleurkrachtige helderblauwe pigment werd op 6300 kilometer afstand van hun werkplaats gedolven in Pakistaanse mijnen en vervolgens naar Frankrijk vervoerd. De Vlindermadonna van Johan Maelwael, het eerste schilderij op doek laat zijden stoffen zien uit Damascus en Soedan, met op de randen pseudo-Arabisch schrift. De Maelwael Van Lymborchs schilderden als eersten mensen uit Afrika met een naturalisme en levendigheid die ongekend is voor hun tijd. Terwijl in Frankrijk een hardvochtig antisemitisme heerste,schilderden zij Joden met respect en hanteerden pseudo-Hebreeuws schrift. De diversiteit en gelijkwaardigheid in de kunst van de Maelwael-Van Lymborchs getuigen van een christelijk egalitair universalisme.

Veel publicaties over de beroemde schildersfamilie vertellen het verhaal vanuit een West-Europees perspectieef, het gaat over de cultuur van Frankrijk en/of de Noordelijke Nederlanden, soms Italië. Maar Johan Maelwael en de gebroeders Van Lymborch leefden in een tijd waarin hun horizon veel verder reikte en de invloed van het Oosten en Zuiden op veel terreinen merkbaar was. Zowel Johan Maelwael als zijn jongere neven legden een grote interesse voor andere culturen én voor het verleden aan de dag. In hun kunstwerken lopen figuren rond in kledingstukken geïnspireerd op die uit China, Mongolië, Byzantium en de Levant. Middeleeuwse kleding vormde een ingewikkeld tekensysteem dat werd gebruikt

om de wereld te ordenen en de plaats van de drager daarin vast te stellen. Kleding was als zodanig een manier om te communiceren en de wereld leesbaar te maken. Deze praktijk van het lezen van kleding kwam ook tot uiting in de manier waarop kleding in de kunst werd afgebeeld. In de kunst van de gebroeders verbinden Oost en West zich met elkaar, met culturele en historiografische invloeden uit de Nederrijn, Frankrijk, Italië, Byzantium, het Mongoolse Rijk en de Klassieke Oudheid, de persoonlijke ervaringen zelf en hun opdrachtgevers. In deze expositie wordt hun zo verfijnde kunst verkend vanuit dit internationale perspectief aan de hand van de door de Maelwael van Lymborch Studies uitgebrachte publicatie Nieuwe Horizonten in de kunst van de Maelwael- Van Lymborchs.

Op het januari-blad van de Très Riches Heures zien we dat tulband-achtige kaproenen onderdeel uitmaken van de mode aan het Franse hof rond 1400, het oosten was ver weg, maar in de kleding van het hof toch ook zeer nabij.

Symposium

Het Gebroeders van Lymborch Jaar zal worden afgesloten met een wetenschappelijk symposium in november. Hier zullen door een team van internationale wetenschappers de eerste resultaten van het baanbrekende onderzoek naar de Très Riches Heures worden gepresenteerd. Voor het eerst zijn de manuscriptbladen van dit boek met de modernste technieken doorgelicht en deze kunnen vergeleken worden met de resultaten van het onderzoek naar de Belles Heures dat het restauratieteam van het Metropolitan Museum of Art in New York eerder publiceerde. Deze presentaties zullen gelijktijdig resulteren in een serie artikelen die een plek zullen krijgen in de uitgave van de Maelwael Van Lymborch Studies deel III. Het symposium wordt georganiseerd In samenwerking met Musée Condé, Rijksmuseum, Radboud Universiteit, Valkhof Museum en de Maelwael van Lymborch Studies.

Samenwerkingen

Voor het Gebroeders van Lymborch Jaar gaan we diverse samenwerkingen aan om de verscheidenheid aan activiteiten tot een succes te maken en om een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Voor de twee participatieprojecten, de zoektocht naar de Nieuwe Maelwael en de bouw van de Mozesput, zoeken we de samenwerking met (internationale, nationale en lokale) erfgoedinstellingen. We zullen binnen de verschillende activiteiten gebruik maken van locaties in Nijmegen, zoals de Stevenskerk, het gemeentehuis en het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. Op het gebied van onderzoek gaan we samenwerkingen aan met Maelwael van Lymborch Studies, het Rijksmuseum en de Radbouduniversiteit en het SRAL in Maastricht. Daarnaast zal de samenwerking worden

gezocht met enerzijds het sociaal domein en anderzijds met de andere culturele partners binnen de stad. Te denken valt hierbij aan de Lindenberg, De Gelderlander, kunstorganisaties als de Wintertuin, het Besiendershuis, de Kunstnacht en lokale kunstenaars die ons kunnen ondersteunen met expertise en begeleiding van deelnemers.

Een andere van onze partners is Valkhof Museum. Zij hebben de totstandkoming van het Gebroeders van Lymborch Huis gesteund met het in bruikleen geven van kostbare facsimiles van de Belles Heures en de Très Riches Heures en diverse replica's van werken van de familie Maelwael Van Lymborch. In 2022 leverde het museum ook een bijdrage aan de GvLjr scholendag en het Gebroeders Van Lymborch Festival. In 2025 is het Valkhof Museum op de reguliere locatiee nog gesloten in verband met renovatiee, maar we gaan kijkenhoe we hen – als grootste museum in de stad –kunnen aanhaken bij dit bijzondere jaar. Bijvoorbeeld in relatiee tot het wetenschappelijke onderzoek dat zij gaan doen naar het in 2023 nieuw aangekochte manuscript uit de collectiee van de Hertog van Berry, de opdrachtgever van de gebroeders Van Lymborch.

Verder zullen we intensief samenwerken met de gemeente Nijmegen en het citymanagement voor de activiteiten in de binnenstad. Te denken valt hierbij aan het festival in de binnenstad en de versiering met banieren van de Burchtstraat, maar ook de ondersteuning in het uitrollen van de pr en marketing. Daarnaast zien we in de gemeente Nijmegen een belangrijke gesprekspartner in de verdere ontwikkeling en totstandkoming van de activiteiten in 2025.

Voor het organiseren van de reis gaan we een samenwerking aan met Fair2travel en Louis Frankenhuis. Fair2travel is een sociale onderneming die 'fair services' ontwikkelt voor en met particulieren en bedrijven. Onder andere op het gebied van duurzame reizen. Fair2travel is gespecialiseerd in groepsreizen op maat en kent de reisbranche als geen ander. Fair2travel is een in Nijmegen gevestigd bedrijf. Bij de organisatie van de reis wordt Fair2travel ondersteund door Louis Frankenhuis. Louis heeft een lange staat van dienst in de reiswereld en andere leisure bedrijven. Hij is in 1983 in de reiswereld begonnen als directeur en eigenaar van Kras reizen. Na de verkoop van zijn bedrijf aan TUI, heeft hij 5 jaar gewerkt als CEO van TUI Nederland en daarna tot 2009 nog een aantal jaar als CEO van OAD. Op dit moment is hij nog betrokken bij verschillende reisbedrijven en innovatieve of sociale ondernemingen. Daarnaast zijn we in gesprek met Omroep Gelderland over de mogelijkheid om een seizoen van de tv serie Ridders van Gelre te wijden aan de familie Maelwael Van Lymborch en hen te volgen in een reis door Frankrijk, en met NPO1/MAX en producent Helder omtrent een serie op de nationale tv in de trant van De nieuwe Vermeer en Het Geheim van de Meester. De totstandkoming van deze tv-producties draagt voor een belangrijk deel bij aan de aandacht voor en het succes van de overige activiteiten.

Het Gebroeders Van Lymborch Huis draait bijna volledig op vrijwilligers, zij zijn een belangrijke spil van de organisatie en zullen ook ondersteunen bij de activiteiten rondom het Gebroeders Van Lymborch Jaar. Om een project van deze omvang goed vorm te kunnen geven is er echter ook een goede kern van beroepskrachten nodig. De bestaande organisatiee zal daarom worden uitgebreid met een projectleider/programmamaker speciaal voor het Gebroeders Van Lymborch Jaar.

Doelen

De Très Riches Heures behoort tot de meest ontoegankelijke museumstukken ter wereld en was tot op heden zelden te zien. Voor het laatst in 2004 en toen betrof het slechts een pagina. Naast tenminste 16 pagina's uit de Très Riches Heures zal in de tentoonstelling inmChatilly ook de Belles Heures uit het Metropolitan Museum of Art, New York en de

Petites Heures en de Belles Heures de Notre Dame uit de Bibliothèque Nationale de France te zien zijn. Dit is een bijzondere gebeurtenis want nooit is er gelijktijdig zoveel van het originele werk van de gebroeders Van Lymborch uit de collectie van de hertog van Berry op een plek getoond. Daarmee zal het de belangrijkste expositie over de Nijmeegse gebroeders Van Lymborch ooit worden. Een toptentoonstelling. Pieter Roelofs, hoofd beeldende kunst van het Rijksmuseum en lid van de tentoonstellingscommissie, bestempelthet al als 'het event van de eeuw'. Het is volgens André Stufkens, voorzitter van de Stichting Maelwael Van Lymborch Studies, de meest unieke kans om de relatiee tussen Nijmegen, Gelre en Frankrijk optimaal onder de aandacht te brengen. Een eenmalig feest, want in november 2025 wordt het beroemdste manuscript weer ingebonden.

De tentoonstelling, die weliswaar in Frankrijk plaats vindt, is een unieke kans om de geboorteplaats van de gebroeders Van Lymborch op de kaart te zetten en aandacht te genereren voor hun prachtige kunst en de rol die hun meesterwerken hebben gespeeld en nog spelen in de kunstgeschiedenis. Het is tevens een kans om Nijmegen op de kaart te zetten als dé bakermat van de Nederlandse schilderkunst. Dit willen we doen door de stad Nijmegen onder te dompelen in de wereld van de gebroeders en diverse activiteiten te organiseren zodat duidelijk wordt wat een grootmeesters de stad Nijmegen heeft voortgebracht en welke verbanden er toen al waren en nog zijn met Frankrijk en met name Chantilly. De activiteiten variëren van laagdrempelige confrontaties met het werk van de gebroeders in de openbare ruimte tot de mogelijkheid met de gebroeders op reis te gaan naar Frankrijk of je onder te dompelen in een experience waarbij je letterlijk en figuurlijk in hun werk opgaat.

Al deze activiteiten moeten bijdragen aan het vergroten van de bekendheid van de gebroeders en het Gebroeders van Lymborch Huis als enige plek ter wereld waar permanent aandacht wordt besteed aan hun leven en werk. Daarnaast kan het Gebroeders van Lymborch Jaar in toeristisch opzicht een boost geven aan Nijmegen. Voor de bereisde medemens is een weekendje Parijs – Amsterdam – Nijmegen geen grote opgave. Dit blijkt ook eens te meer uit het gastenboek van het Gebroeders van Lymborch Huis waarin verhalen uit alle windstreken staan en waarbij Nijmegen en speciaal het Gebroeders van Lymborch Huis 'even' gecombineerd worden met een Europese tour. Met het Gebroeders van Lymborch Jaar willen we de bekendheid die de gebroeders in het buitenland allang genieten naar Nijmegen en de rest van Nederland brengen.

Doelgroep

We vinden het belangrijk dat ons erfgoed van ons allemaal is. Het Gebroeders van Lymborch Huis probeert dan ook op diverse manieren verschillende doelgroepen te betrekken. De doelgroep van dit project is bestaat uit:

- De gebruikelijke bezoekers van het Gebroeders van Lymborch Huis
- Wetenschappelijk geïnteresseerden zoals onderzoekers, (kunst)historici, mediëvisten, erfgoedprofessionals
- Hedendaagse kunstenaars en cultuurmakers
- De geïnteresseerde reiziger
- Toeristen die Nijmegen bezoeken
- Gezinnen met kinderen
- De trotse Nijmegenaar, Gelderlander, Nederlander.

PR, marketing en communicatie

Voor het Gebroeders Van Lymborch Jaar zullen we gedurende het jaar via verschillende betaalde en onbetaalde kanalen het jaar en de activiteiten onder de aandacht brengen. Hierbij schenken we aandacht aan de jusite mix van betaalde en onbetaalde PR, passend bij het type activiteit en de looptijd van de activiteiten. In het uitgebreide projectplan wordt uiteengezet hoe we dit willen gaan doen.

Wanneer is het project geslaagd?

We meten aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren. Inhoudelijk is het project geslaagd als we duidelijk de link tussen de kunst die tentoongesteld wordt in Chantilly en Nijmegen hebben kunnen neerzetten. We willen dat Nijmegenaren en Nederlanders trots zijn op de kunst die hier zijn oorsprong vond, en zich beseffen dat dit het beginpunt is van de Nederlandse schilderkunst. We vinden het jaar geslaagd als een brede doelgroep is geïnspireerd door het werk van de gebroeders Van Lymborch.

Een van de vrijwilligers geeft een rondleiding in het Gebroeders Van Lymborch Huis.

Toelichting op de begroting

Alle bedragen zijn inclusief BTW.
Het Gebroeders van Lymborch jaar 2025 bestaat uit verschillende activiteiten door het jaar heen. Een aantal van de activiteiten zijn geheel of gedeeltelijk kostendekkend (busreis, symposium) of vallen buiten de begroting.

In de begroting zijn een drietal kostbare activiteiten opgenomen, te weten:

- Reconstructie van de Mozesput
- Videoexperience
- Festival

Of alle activiteiten doorgang kunnen vinden hangt af van een succesvolle fondsenwerving én van het realiseren van de TV-series die we op het oog hebben. Deze TV series zijn een belangrijk onderdeel in de pr en marketing rondom het genereren van landelijke aandacht voor de Gebroeders van Lymborch en het Gebroeders van Lymborchjaar.

Verder zijn in de begroting organisatiekosten opgenomen zodat we een projectleider op zzp basis kunnen inhuren die alle activiteiten en de organisatie daarvan in goede banen kan leiden.
Aan de baten kant hopen naast fondsenwerving, sponsoring te vinden bij bedrijven en inkomsten.

Bestuursvisie, Cultural Governance, Fair Practice, en Diversiteit & inclusie

De stichting wordt bestuurd door een bestuur van minimaal vijf personen. Bij de samenstelling wordt gekeken naar expertise en competenties op diverse gebieden, zodat ieder van hen een adviserende en begeleidende rol kan hebben in een aantal essentiële deeltaken binnen de organisatie, zoals administratie en boekhouding, P&O, educatie, en huisvesting/restauratie.

Het bestuur opereert op afstand van de directie en werkorganisatie, maar onderhoudt wel korte lijnen met de vrijwilligersorganisatie. Het bestuur spant
zich in om een professionele, zichzelf permanent ontwikkelende, ondernemende, verantwoorde, diverse en inclusieve organisatie te zijn. Daartoe reflecteert het periodiek op regelgeving, en leidraden en codes die daarbij ondersteunend zijn, waaronder de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur, en de code Diversiteit & Inclusie. Daarnaast onderschrijft de stichting het Verdrag van Faro. Op onze website lichten we uitgebreid toe hoe we dat doen:
www.gebroedersvanlymborch.nl/destichting

Projectteam

Het projectteam wordt gevormd door:

- Lieke Kamphuis, directeur Gebroeders Van Lymborch Huis
- Peter van der Heijden, conservator en programmamaker Gebroeders Van Lymborch Huis
- Maaike Kool, medewerker fondsenweving en sponsoring
- André Stufkens, oprichter Maelwael Van Lymborch Studies
- Henk Beerten, voormalig wethouder en voorzitter Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen
- Projectleider, nog aan te trekken

Projectplanning

Per deelproject maken we een planning voor dat specifieke project. In ruwe lijnen voor het totaal ziet de planning er als volgt uit:

- Projectontwikkeling en fondsenwerving: januari 2024 – september 2024
- Voorbereidingen en programmering: maart 2024 – oktober 2024
- Promotie en marketing: september 2024 – oktober 2025
- Uitvoering: januari 2025 – november 2025
- Evaluatie en verslaglegging: november 2025 – februari 2026

Tot slot

Ons erfgoed vertelt ons verhalen over waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. Bij de grote veranderingen in onze leefomgeving biedt erfgoed herkenning en geeft het houvast en identiteit. Een binding met het erfgoed, is dus ook een belangrijk onderdeel van verbinding met de plek waar je woont. Maar ook met andere mensen die zich verbonden voelen met dat erfgoed. Als zodanig kan erfgoed een belangrijke bijdrage leveren aan het gevoel van verbinding met de maatschappij waarin wij ons bevinden, en een stuk woongenot door verbinding met de plaats waar wij wonen. We zien dagelijks in het Gebroeders Van Lymborch Huis dat dit ook voor het bijzondere verhaal en erfgoed van de gebroeders Van Lymborch geldt, en we kijken ernaar uit om dit met nog meer mensen te kunnen delen in 2025.

Leerlingen uit het basisonderwijs maken tijdens de GVLjr scholendag kennis met de gebroeders Van Lymborch, de middeleeuwen, ambachten en kunst, en leren zo (de geschiedenis van) hun leefomgeving beter te begrijpen.